

בבא בתרא נ"ב

אין מקבלים פקדונות מן הנשים מן תנו רבנן, אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא העבדים ומן התינוקות מן העבדים ולא מן התינוקות, שמא גנבום מבית בעל הבית שהם דרים שם. ואסור לסייע בידי עוברי עבירה, שכיון ולא יקבלו מהם יחזירו למקום שגנבו. קבל מן האשה, יחזיר לאשה ולא לבעל, שאין לנו להחזיקה בגונבת⁴²¹. ואם מתה יחזיר לבעלה, שאפילו אם ניתן לה על מנת שאין לבעלה רשות בה מכיון שמתה בעלה יורשה⁴²². קבל מן העבד יחזיר לעבד, ואם מת יחזיר לרבו יחזיר לרבו, שמסתמא כל מה שקנה עבד קנה רבו⁴²³. קבל מן הקטן לא יחזיר לו, שהרי אינו יודע לשמור⁴²⁴. אלא יעשה לו 'סגולה'⁴²⁵, עד שיגדל ויחזיר לו. ואם הקטן מת יחזיר ליורשיו.

וכולן שאמרו, אפי' קטן, בשעת מיתתן⁴²⁶, של פלוני הן, הנפקד יחזיר לאותו פלוני שהם אמרו. ואם הנפקד לא מאמין שהפקדון של אותו פלוני, אלא של הבעלים שלהם והם אינם רוצים לומר שהוא של בעלים, כדי שלא יוחזקו כגולנים, יעשה הנפקד פירוש אחר לפירושו, יחזיר לבעליהם ולא לאותו פלוני⁴²⁷.

בשעת מיתת אשת רבה בר בר חנה, אמרה עגילים אלו, הם של 'מרתא'⁴²⁸ ושל בני בתו. בא רבה בר בר חנה לפני רב, אמר לו אם היא נאמנת לך שלא גנבה ממך כלום עשה כפירושה, ואם לא עשה פירוש לפירושה, ועכב אותם לעצמך. ויש אומרים

421 נראה שאם אמרה תן לפלוני שהם שלו שנותן לו שהיא נאמנת במיגו שיכולה לקחת ממנו ולתת לאותו אדם. ואפי' אם הבעל אומר שהממון שלו אין לו כח להוציא מידה. ממה שאמרו יחזיר לאשה ואם היה כח ביד הבעל להוציא מידה כשאומר שהוא שלו צריך לומר יודיע לבעל. ובאשתו של רבה בר בר חנה חילקו בין אם היא נאמנת או לא, רק בשעת מיתה שאין לה מיגו. ואם הבעל תקף מידה שוב אינה יכולה להוציא מידו ולומר של פלוני הם, כמו שא' לזה מן האשה וגרשה אין לה עליו כלום. ואם היתה נאמנת לומר של פלוני הם תהיה נאמנת לומר שלי הם במיגו אחרים הפקידו בידי, וישאר הממון לעולם בידה. ודוקא במעות טמונות שהרי במה שא' בלוה מן האשה מדובר במעות טמונות אבל מעות שאינן טמונות יש לה עליו, וכן אם תקף מוציאים מידו. ואם היא נושאת ונותנת בתוך הבית אינה נאמנת לומר לא שלי ולא של פלוני הם ולא מאמינים לה במיגו שאם רצתה תאמר שהיא נפקדת משל אחרים. אבל יש להסתפק כשאינה נושאת ונותנת בחיי בעלה וממון בעלה מצוי בידה אם היא נחשבת כאילו נושאת ונותנת. תוס'.

422 שהבעל יורש את אשתו ויחזיר לבעל שממה נפשך עכשיו הרי הוא של בעלה. רשב"ם.

423 ונראה בעיני שה"ה אם העבד נשתחרר ואח"כ מת יחזיר לרבו שהרי היה עבד כשהפקיד לזה וסתם עבדים הם גולנין, אבל אם נתגרשה האשה ואחר כך מתה יחזיר ליורשיה ולא לבעלה שמשנתגרשה אין הבעל יורשה. רשב"ם.

424 ומי שמחזיר לו דומה למשליך לאיבוד.

425 שמשבא לידו אומרים שמא הוא מצא מציאה, אבל לכתחילה אין מקבלים מידו. תוס'.

426 אורחא דמילתא נקט שכשהן בריאים אם רוצים להחזיר לבעלים יטלו את שלהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהם ומדוע להם לגלות את הדבר רשב"ם.

427 וכן אומרים במעשה באשתו של רב בר בר חנה. ויש מפרשים ואם לאו יעשה פירוש לפירושו שאם לא פירשו בשעת מיתה יעשה פירוש למה שהם היו צריכים לפרש שיחזיר לבעליהן. וקשה שא"כ הוא הרישא. ויש ספרים שכתוב בהם ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירושו כלומר לא יעשה כמה שפירשו אלא יחזיר לבעלים. וקשה שא"כ רב שאמר אי מהימן לך כו', לא אמר כרישא ולא כסיפא. רשב"ם.

428 שם של חכם, אחיו של רבי חייה נקרא מרתא כמו שאמרו מרתא ואייבו וחנא ורבי חייה כו'. רשב"ם.

שרב אמר לו, אם אותם שהיא אומרת שהם שלהם הם עשירים וראוים להפקיד כאלו חפצים עשה כדבריה והחזירם להם⁴²⁹. ואם לא, עשה פירוש לפירושה. נחלקו מה הכוונה במה שאמרה הברייתא קבל מן הקטן יעשה לו סגולה. רב חסדא אמר זה ספר תורה, ללמוד בו שהם הפירות והקרן קיים. רבה בר רב הונא אמר דקל שהקטן אכל ממנו תמרים והקרן קיים⁴³⁰.

לא לאב בנכ' הבן ולא לבן בנכ' האב רב
יִוֹסֵף א' אִפ' חִלְקוּ רַבָּא א' חִלְקוּ לֹא
למדנו במשנה, שאין טענת חזקה, לא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב. אמר רב יוסף, הדין במשנה הוא אפילו במקרה שהאב והבן נפרדו, ואין הבן סמוך על שולחן אביו ואין הבן מתעסק בנכסי אביו. ורבא אמר, אם האב והבן חלקו, יש להם חזקה זה על זה. ואמר רב ירמיה מדפתי, שרב פפי עשה מעשה כרבא שכשחלקו יש חזקה. אמר רב נחמן בר יצחק, אמר לי רב חייה מהורמיז ארדשיד, שרב אחא בר יעקב אמר לו משמו של רב נחמן בר יעקב, חלקו לא. והלכה שחלקו לא. וכן שנינו בברייתא בן שחלק ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם.

אחד האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית ושטרות מביאה הגמרא ששנינו בברייתא, אחד יוצאים על שמו רב א' עליו להביא ראיה
מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית
לאתר מות האב, ויצאו שטרי מכירה, ושטרות של הלואה, שנכתבו על שמו שהוא לקח והלוה. אם האחיים טוענים שלקח מכספי האב והם של כולם, והוא טוען שהממונות שהלויתי וקניתי בהן נפלו לי מבית אבי אמא⁴³¹, אמר רב, עליו להביא ראיה שהממון שלו. ואפילו שהשטרות כתובים בשמו, כיון שהוא לבדו היה נושא ונותן בנכסים, אין לתלות את השטרות אלא בממון של האב⁴³². ושמואל אמר על האחיים להביא ראיה שהשטרות הללו הם מממון אביהם. מפני שסומכים על הכתוב בשטר שנכתב על שמו. ⁴³³ ואמר שמואל, מודה לי 'אבא', שהוא רב כיון ששמו היה 'אבא אריכא', שאם אותו האח מת ויש לו בנים ליורשו על האחיים להביא ראיה. כיון שיתומים אינם בני הבאת ראיה, והם אינם יודעים לחפש את זכותם, וגם השטר מוכיח שהממון היה ממון של אביהם^{434 435}.

429 או אי אמידה לך אשתך שיש לה אוהבים שנתנו לה ממון ע"מ שלא יהא לך חלק בו ומתנה זו שנותנת לקרוביה היא משלה, עשה כפירושה. רשב"ם.

430 אבל לא בעיסקא שמא יארע בה דבר תקלה ותאבד. רשב"ם.

431 ונקט אבי אמא שאילו מבית אבא כולם יורשים בשוה שמדובר באחים מן האב עסקינן שכולם יורשים את הממון של אביהם ביחד. רשב"ם.

432 וכמו שמפרשים לקמן שאין הם חלוקים אפי' בעינתם שכיון דלא נודע מעולם מאיזה צד יבא לו ממון בלא האחין אין לתלות את השטרות אלא בממון האב, ואינו יכול להוציא הממון מחזקת האב. ולקמן מפרש ראיה במה. רשב"ם.

433 אפ' שהל' כשמואל בדיני הל' כרב שכד' שנינו בברייתא, ור"ח ורבה ור"ש מפרשים את דבריו. רשב"ם.

434 וכשהאח קיים יביא ראיה שהוא יכול ולמצוא ראיה ואם לא הפסיד. רשב"ם.

435 רשב"א אומר שאין לומר שרב מודה משום שטוע' ליתומים שאם אביהם היה קיים היה מביא ראיה. מפני ששנינו הבא מחמת ירושה א"צ טענה אבל חזקה צריך. ושמואל אמר אביו היה קיים היה מביא ראיה. ונראה

ר"פ א' האם טוענים ליוורשים דבר שאביהם לא היה יכול לטעון והרי אביהם לא היה נאמן שהנכסים שלו, האם טוענים ליתומים דבר שאילו אביהם היה קיים לא היה יכול לטעון, כשהאב מת כחם של יתומין יפה ממנו והאחים יפסידו? 436. והרי היה מעשה באדם שהביא עדים שזוג מספרים של סורקי בגדים וספר אגדתא הנמצאים אצל היתומים הם שלו, ורביא הוציאם מהם. ועל אף שלא היו לו עדים או ראיה שהשאלים, סוברים כמו ששלח רב הונא בר אבין, מי שנמצא אצלו דברים העשויים להשאל ולהשכיר, ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן, שיתכן והבעלים השאלים לו 437. הרי שבמקום שאביהם לא היה נאמן מוציאים מהיתומים. ונשאר הגמרא בקושיה על מה שמואל שאמר מודה לי אבא שאם מת על האחים להביא ראיה 438.

אר"ח ל"ש אלא שאין חלוקים בעינתם אבל אמר רב חסדא, לא שנו את מה שאמר רב חלוקים בעינתם מעינתו קימין שעליו להביא ראיה אלא כשאינם חלוקים בשום דבר בעולם ואפילו בעינתם, ומאין יש לו כלום בלא אחיו. אבל אם הם חלוקים בעינתם אנו אומרים אולי הוא קימין מעינתו 439. מפני שהוא עצרן ביותר. ולכך הוא נתעשר והיה לו לבדו ממון שאין לאחיו חלק בו, ומהממון ההוא לקח קרקעות והלוה לאחרים.

שדוקא כאן רב אמר על האחים להביא ראיה מפני שמוכח מהשטרות שהם שלו, אלא שבחיי לא סומכים ע"ז מפני שאם נפלו לו מבית אבי אמו היו לו עדים, אבל בבנו סומכים על כך. ונראה שרב מודה במה שרביא הוציא וזגא דסרבלא מיתומים, ולר"פ נראה לדמות לאונות ושטרות יוצאים על שמו. תוס'.

436 ואע"ג שאמרו טוענין לירש לגבי חזקת ג' שנים שאע"פ שאביו לא דר בו אלא יום אחד וזה החזיק ג' שנים אחרי כן היא חזקה, ואע"ג שלאביהם לא מועילה חזקת שלש שנים לומר לקוח הוא בידי אלא א"כ יש עמה טענה, אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה. ובבנו לא צריך טענה זו אלא מאבי ירשתי. אינו דומה שגם שם אין טוענים בשביל היתומים אלא שאביהן קנה מהמעורער כמו שהאב יכול לטעון ולפיכך היא חזקה אע"ג שלא טענו דבר. אבל כאן האב לא יכול לטעון לאחים שיביאו ראיה ואיך נטען כך במקום היתומים. רשב"ם.

437 וקשה מפ' כל הנשבעין א"ר יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר לקוחין בידי אין נאמן ולא אמרן אלא בבעה"ב שאינו עשוי למכור כליו ולא אמרן אלא בדברים שאין עשוי להטמין ולא אמרן אלא בדברי העשוי להשאל ולהשכיר. ואפ' בדברים העשוי להשאל ולהשכיר אמרן אם אין את אלו. ונראה לר"ת שגורסים שם ובכולהו נמי כי ליתנהו לא אמרן אלא בדברים שאין עשוי להשאל ולהשכיר אבל דברים העשוי להשאל אפי' ליתנהו לחד מהני אין נאמן. וכן גורס רב האי ור"ח, וכן מוכח בסוף המקבל. וא"ת ששנינו בהגוול בתרא המכיר כליו וספריו ביד אחר ויצא שם גנבה בעיר ישבע כמה הוציא ויטול. ואפי' שלא יצא שם גנבה יהיה נאמן לומר שגנבוה מיגו שיאמר השאלתי לך שספרים הם עשויים להשאל כמו שאמרו בכתובות "וצדקתו עומדת לעד" זה הכותב ספרים ומשאלין לאחרים. ואין שאינו נאמן במיגו משום שלא מחזיקים אנשים בגנבי. מפני שאינו אומר פלוני גנבם אלא שהם גנבוים וכמה גנבים יש בעולם. ואין לומר שאינו מיגו שאינו טוען ברצון השאלתי לך לפי שידוע בו שהוא משקר. שהרי לעיל אמרו שנאמן לומר של אבותי הוא שלקחהו מאבותיך במיגו ממך קניתי, אע"פ שהוא יודע שלא קנה ממנו. וכן שנינו בכתובות שנאמן לומר שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו במיגו שי אמר לא היתה של אביך מעולם, אע"פ שהבן יודע שהיתה של אביו. ומהנהו עזי דאכלי חושלי בנהרדעא אין ראיה שאפשר לומר שמדובר כגון שמכחישו ואומר שלא אכלו כל כך. ותירץ ר"ת ששם מדובר שאין עשויים להשאל ולהשכיר לזה שקנאם. ולפ"ז אם עשוי להשאל לו אפי' לא יצא לו שם גנבה נאמן לומר שהם גנבוים במיגו. ולמזה"ר דודי נראה שאם מהימן במיגו שהוא מיגו להוציא אע"פ שנטול את הדמים שהוציא. רשב"ם.

438 ר"ח פסק כשמואל שבמת על האחים להביא ראיה. ופירש בשם רבותיו שבכל מקום שנאמר תיובתא בטלו דברי מי שדבריו נשאר בתיובתא אבל כשאמרו קשיא לא בטלו דבריו. אלא שלא נמצא באותה שעה תירוץ. ואין נראה בעיניו החילוק שבין תיובתא ובין קשיא בדברי אמוראים, אלא בתיובת' ממשנה או מברייתא שייך לומר תיובתא, ובפירכא של אמוראים שייך לומר קשיא. ולא סומכים כלל על דברי שמואל. רשב"ם.

439 אע"ג שהוא אלא טוען כך אלא הוא אומר מבית אבי אמה נאמן במיגו שיכל לומר מעינתו קמצתי.

ומה היא הראיה שרב⁴⁴⁰ אמר שעליו להביא? רבה אמר ראיה בעדים, שקמץ מעיסתו או שירש מאבי אמו וממון של השטרות הוא שלו. רב ששת אמר ראיה בקיום השטר, שבית דין כתבו לו הנפק על שטר זה, וכיון שבית דין קיימוהו ועמדו על אמיתת הדבר שכל הכתוב בשטר אמת, והשטר הרי כתוב בשמו.

ר"נ א' סובר כרב מפני ששנינו כן בברייתא שאל רבא את רב נחמן, הרי רב והרי שמואל ואיני יודע אם כרבה או כר"ש שחלקו על מי להביא ראיה, הרי רבה והרי

רב ששת שחולקים לפי דברי רב. כמי מר סובר, אם כרב, במה היא הראיה כרבה או כרב ששת? אמר לו, אני סובר כרב מפני שיודע שבברייתא שנינו כרב, אבל לא התפרש לי אם כרבה או כרב ששת⁴⁴¹.

א' מהאחין שהיה נושא ונותן וכו' עלי כמו ששנינו בברייתא אחד מן האחין שהיה להביא ראיה וכן האשה עליה להביא ראיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה. וכן האשה, אלמנה, שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבי אבא⁴⁴², או מבית אבי אמא עליה להביא ראיה. שואלת הגמרא, מדוע הברייתא אומרת וכן האשה⁴⁴³? עונה הגמרא שהיינו אומרים שכיון ויש לאשה חשיבות שבית דין העמידה כאפוטרופוס ואנשים מעריכים את מסירותה ליתומים⁴⁴⁴, היא לא תאמר על שלהם שהוא שלה. אמר התנא וכן באשה שלא מאמינים בלא ראיה.

במה דברים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו' ששנינו במשנה, במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל וגדר ופרץ כל שהוא⁴⁴⁵ הרי זו חזקה. שואלת הגמרא, האם כל אלו שאומרים במשנה מתנה ואחין שחלקו אינם קונים על ידי חזקה של נעל וגדר ופרץ⁴⁴⁶? עונה הגמרא, שיש להשלים את החסר במשנה ולשנות כך. במה דברים אמורים שצריכים שלש שנים?, בחזקה שיש עמה טענה, ערעור כגון שהמוכר אומר לא

440 ראיה במאי נאמר על דברי רב שהלכה כמותו. שאם נאמר על דברי שמואל איך רב ששת אמר ראיה בקיום השטר, והרי לשמואל שאמר שעל האחין להביא ראיה הם צריכים להביא ראיה לפסול את שטרן של האח ולא לקיימו. רשב"ם.

441 ור"ח פסק ראיה בעדים ולא בקיום השטר שאפי' ר"ש מודה שראיה בעדים עדיפה על מקיום השטר.

442 היה יכול לומר מבית אבא ומשום הרישא ששנינו בה מבית אבי אמא שנינו בספא מבית אבי אבא.

443 ומשמע שאפי' האשה דינה כן ומהו החידוש הגדול יותר במה ששנינו וכן, היה צריך לומר אשה שהיתה נושאת ונותנת כו' ודרך התנא לומר שני דברים שוים ולפעמים אומרים שצריכים את שניהם אבל כאן ששנינו וכן משמע שלא זו אף זו שנינו.

444 רשב"ם, וקשה לרשב"א אדרבה כיון שטרחה לפני היתומים גולה מהיתומים כמו שאמרו בהשולח בההוא הנאה דטרחה קמי יתמי אתיא לאורויי. ותיריך שזה מה שאמרו כאן קמ"ל שלא אומרים שלא גולה אלא אדרבה שבאה להורות היתר כמו שאמרו בגיטין. תוס'.

445 במשנה לא גורסים ופרץ בפניו שהרי בנכסי הגר לא שייך בפניו שהרי הגר מת.

446 היה משמע לו שאמרו בד"א במחזיק הוא שצריך שלש שנות חזקה. כלומר בדבר ששייך חזקה, אבל לא בנותן וכו'. והקשו האם אלו כגון נותן מתנה והאחין שחלקו אינם בני חזקת שלש שנים. תוס'.

מכרתי והלוקח אומר לקחתי. אבל חזקה שאין עמה טענה, שבעל הקרקע מודה לו ליטלה, כגון נותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר שהחזקה היא לקנין בלבד. כיון שנעל גדר ופרץ כל שהוא בפני עדים היא חזקה לקנות שלא יוכל לחזור עוד זה בזה.

שנה רב הושעיא בתוספתא בברייתא של מסכת קדושין שלוי סידר, נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה⁴⁴⁷. שואלת הגמרא, האם נעל וגדר בפניו של המוכר היא חזקה, שלא בפניו לא תהיה חזקה? אמר רבא התנא אמר שאם הלוקח גדר ופרץ בפניו של מוכר, המוכר לא צריך לומר ללוקח לך חזק וקנה, ומשנתרצה למכרה לו החזקה קונה⁴⁴⁸. ואם הלוקח בא להחזיק שלא בפניו של המוכר⁴⁴⁹ אינה חזקה אלא אם המוכר אמר ללוקח לך חזק וקנה⁴⁵⁰.

447 רשב"ם מפרש קבע מנעול בדלת שהוא בנין אבל אם סגר את הדלת ונעל במפתח אינה חזקה בנכסי הגר, שאינו אלא כמבריה ארי. אע"ג שבפסחים אמרו שמשמסר לו מפתח הבית בחזקת השוכר לבדוק וה"ה לקנותו. הוא רק במוכר ומשכיר שיש מי שמסר לו שיקנה. ואין נראה לר"י שא' בפ' הפרה שלא קנה במסירת מפתח ואינה מועילה אלא שלא צריך לומר לך חזק וקני. ודוקא בבדיקת חמץ תלוי במסירת מפתח שמי שמפתח בידו עליו לבדוק לפי שבידו לבדוק. ולא משמע כמה שפי' שלא קנה בנעילת דלת בהזרוק שאמר תיזיל איהי ותיחוד ותפתח ומכאן שבנעילה לחוד קנתה, שלא יכולה לעשות מנעול בשבת ואפי' שאסור לקנות בשבת בשכ"מ מותר. ונעילת דלת לא דומה למבריה ארי שדוקא בנתן צרור וסכר את המים הוא מבריה ארי אבל כאן שנעל בפני כ"א ואין מניח לאדם ליכנס מוכח שהבית הוא שלו וקנה בנעילה לחוד. וכן מוכח במה ששינונו אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה והקשו מ"ש רישא ומ"ש סיפא. וא' עולא כל שאילו בנכסי הגר לא קנה כו' הכניס תרנגולין בתוך הבית ה"ו חזקה וקנה בנכסי הגר. משום שמסת' כששם תרנגולים נעל דלת לשמרום. אבל קשה לרשב"א שאמרו הבונה פלטריין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד דלתות קנה, ודוקא כשהעמיד דלתות אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה. תוס'.

448 נוח לו בחזקה זו ולכן שתק והמוכר לא יוכל לחזור בו והלוקח נתחייב לו דמי מקחו. רשב"ם.

449 בעיר אח' או באותה עיר שלא מדעת מוכר אינה חזקה אלא א"כ אמר המוכר ללוקח לך חזק וקני.

450 ואפי' אם נתן לו מעות לא קנה במעות בעיר שכותבים שטר שאין הכסף מועיל עד שיחזיק או עד שיכתוב את השטר כמו שאמ' בקידושין על המשנה נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף כו', אמר רב ל"ש אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב לו את השטר. ואי פריש פריש. פירש בכסף אקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר, אבל מסתמא לא קנה במעות עד שמחזיק. רשב"ם.

